

# Případ desátníka Rudolfa Kuffnera

Martina Míková

*Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta  
Kontaktní e-mail: 468448@mail.muni.cz*

## The Case of the Corporal Rudolf Kuffner

### Abstract:

The article focuses on the functioning of military criminal justice in the period of the end of the First World War and in the first years of the First Czechoslovak Republic. The content of the article is a case study in which a criminal case is analyzed. The aim of this analysis is to outline the functioning of military criminal justice in the period under review, including the relevant legislation. Within the text, attention is also paid to the practical problems that the authorities involved in military criminal proceedings had to deal with.

**Keywords:** military courts; military penal law; First Czechoslovak Republic; World War I

**Klíčová slova:** vojenské soudy; vojenské trestní právo; první Československá republika; první světová válka

**DOI:** 10.14712/2464689X.2024.19

## Úvod

Případ des. Rudolfa Kuffnera nám může sloužit jako názorný příklad fungování vojenského soudnictví v počátcích Československé republiky. Jedná se o poměrně komplikovanou kauzu, kterou se zabýval československý Divisní soud v Plzni. Komplikovanost případu je dána zejména tím, že se jedná o více dílčích trestních věcí, které byly nejprve řešeny samostatně. Ke spojení věcí bylo přistoupeno až poté, co se původně neznámý pachatel stal „známým“. Jelikož nebylo ještě ukončeno probíhající trestní řízení, spisový materiál narůstal. První vojenský trestný čin spáchal des. Rudolf Kuffner v létě 1918 a další následovaly. K vydání pravomocného rozsudku došlo (až) v roce 1923.

Ze spisového materiálu, který se dodnes dochoval a v současné době je uložen ve Vojenském historickém archivu v Praze, je možné dovozovat, že trestní věc des. Rudolfa Kuffnera, sp. zn. Dtr 2/19, nebyla svého druhu jediná. Trestních věcí, které mají svůj počátek v době 1. světové války, bylo u československého Divisního soudu v Plzni řešeno více. Tato kauza je v porovnání s jinými kauzami „svého druhu“ poměrně přehledná, proto byla zvolena jako názorná ukázka práce orgánů činných v trestním řízení (převážně vojenských) ve sledovaném období a taktéž jako ukázka možných komplikací, které se v průběhu trestního řízení mohly vyskytnout. S ohledem na skutečnost, že se budeme pohybovat ve vojenském trestním procesu v době před cca 100 lety, je nezbytný nejprve krátký exkurz do teorie.

## Vojenské soudy a vojenské trestní právo v Československu po roce 1918

Pro pochopení kontextu je důležité alespoň stručně zmínit charakter vojenského trestního práva a vojenského soudnictví. Zásadní roli hraje zákon č. 11/1918 Sb. z. a n., Zákon o zřízení samostatného státu československého, který obsahuje recepční normu. Tento zákon „prozatímně“ stanovil, že bude po vzniku Československé republiky zachována právní kontinuita s bývalou monarchií. Podle § 2 tohoto zákona zůstaly v platnosti veškeré zemské a říšské zákony a nařízení. Na toto ustanovení navázal § 3, jenž ponechal v platnosti i dosavadní úřady samosprávné, státní a župní a rovněž ústavy státní, zemské a okresní. O soudech se zde výslovně nemluví, ale s ohledem na to, že byly převzaty právní předpisy upravující jejich organizaci i činnost, dovozovalo se, že se toto ustanovení vztahuje i na ně.<sup>1</sup>

Na tomto místě je třeba zmínit, že vojenské trestní právo bylo v této době relativně samostatným systémem, který fungoval na stavovském principu paralelně, vedle trestního práva civilního.<sup>2</sup> Základními prameny rakousko-uherského trestního práva vojenského byly pro společnou brannou moc dva zákony – zákon č. 130/1912 Ř. z., o vojenském trestním soudním řádě pro společnou brannou moc,<sup>3</sup> a zákon č. 19/1855 Ř. z., vojenský zákoník trestní o zločinech a přečinech.<sup>4</sup> V případě zeměbrany (Landwehr) v rakouské části monarchie to byly tři zákony – zákon č. 131/1912 Ř. z., o vojenském trestním soudním řádě pro zeměbranu, a zákon č. 63/1869 Ř. z., zákon, daný dne 13. května 1869, o obraně zemské království a zemí v radě říšské zastoupených, doplněný zákonem č. 93/1885 Ř. z., o vykonávání moci soudní nad obranou zemskou. Uherská královská zeměbrana (Honvéd) měla své vlastní právní předpisy, a to zákonný čl. XXXIII/1912, o vojenském trestním řádě a zákonný čl. XXXI/1912, o národní obraně (honvédségröl).<sup>5</sup> Pro úplnost je vhodné zmínit zákon č. 128/1912 Ř. z., jímž zavádí se nový zákon branný, a jeho uherskou obdobu

<sup>1</sup> VOJÁČEK, L. *První československý zákon. Pokus o opožděný komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 185.

<sup>2</sup> Ke zrušení exkluzivity vojenského trestního práva došlo sice již v rámci tzv. právnické dvouletky. Vojenská justice byla jako specializovaná zachována i nadále, nicméně nově byl již jen jeden procesní (zák. č. 87/1950 Sb.) a jeden hmotněprávní kodex (zák. č. 86/1950 Sb.), který v sobě zahrnoval i trestné činy dříve obsažené pouze ve vojenském trestním zákoně.

<sup>3</sup> V Uhrách vydán jako zákonný čl. XXXII/1912.

<sup>4</sup> Jedná se o dobový pravopis.

<sup>5</sup> KELEMEN, R. *Military jurisdiction in Hungary at the time of dualism (1867–1918)*. Budapest: Hungarian Society for Military Law and Law of War, 2017, s. 27.

zákonný čl. XXX/1912, o obranné síle (a véderörörl).<sup>6</sup> Po jeho vydání však též zůstala v platnosti část („starého“) uherského zákonného čl. XL/1868, o obranné síle (a véderöröl), a to § 54 stanovující zákaz použití tělesných trestů a trestů v řetězech.<sup>7</sup>

Nově vzniklá Československá republika převzala sice de iure všechny tyto zákony, avšak vzápětí došlo k „redukcí“, neboť na území nově vzniklé republiky došlo ke sloučení vojenských orgánů činných v trestním řízení zemské obrany a společné branné moci v jediný celek.<sup>8</sup> Jedna soustava vojenských orgánů činných v trestním řízení musela postupovat podle stejných „pravidel“, proto bylo rozhodnuto, že z hlediska procesněprávního se bude postupovat podle zákona č. 131/1912 Ř. z., ze kterého se stal vojenský trestní soudní řád<sup>9</sup> (dále jen „VTŘ“) a z hlediska hmotněprávního se bude postupovat podle zákona č. 28/1855 Ř. z., ze kterého se stal vojenský trestní zákon (dále jen „VTZ“).<sup>10</sup> Až v roce 1920 byl přijat nový branný zákon s působností pro celé území Československé republiky.<sup>11</sup>

Soustava vojenských soudních orgánů byla shodná jako v bývalé monarchii, avšak již jednotná (viz výše). Z hlediska institucionálního byla zakotvena ve VTŘ. Soudní soustava vojenských soudů byla třístupňová – tvořily ji soudy brigádní, divisní a Nejvyšší vojenský soud.<sup>12</sup> Tato soudní soustava fungovala paralelně vedle soustavy „civilních“ trestních soudů. Brigádní soudy byly na stejné úrovni jako soudy okresní, divisní soudy byly na stejné úrovni jako soudy krajské a Nejvyšší vojenský soud v Praze<sup>13</sup> byl ekvivalentní s Nejvyšším soudem Československé republiky, který rovněž původně sídlil v Praze.<sup>14</sup>

Rozsah vojenské trestní pravomoci upravoval VTŘ v Hlavě II. Vojenské soudy byly z hlediska osobní působnosti podle § 11 a násl. VTŘ příslušné k rozhodování v řízeních o trestných činech, včetně přestupků (vyjma přestupků důchodkových<sup>15</sup>), pokud je spáchal voják nebo četník „v činné službě nebo ve službě na zkoušku“ vč. sběhů, váleční zajatci a rukojmí, jež se toho času nacházeli pod ochrannou četnictva, sborů či velitelstev branné moci, dále osoby, které se nacházely v „prozatímné nebo vyšetřovací vazbě za příčinou trestního řízení proti nim u branné moci zavedeného“ nebo které byly toho času ve výkonu trestu odnětí svobody v některém z vojenských trestních ústavů. Pravomoc vojenských orgánů činných v trestním řízení byla rovněž dána, pokud se čin stal ve vojenském objektu.

<sup>6</sup> V branném zákoně jsou též obsažena trestní ustanovení.

<sup>7</sup> Toto platilo, jak pro společnou brannou moc, tak pro Královskou uherskou zeměbranu. Viz § 87 odst. III zákonného čl. XXX/1912.

<sup>8</sup> Stalo se tak zákonem č. 9/1918 Sb. z. a n., jímž se pozměňuje vojenský trestní zákon a trestní řád.

<sup>9</sup> Prováděcí Část zvláštní Prováděcího nařízení k zák. č. 89/1918 Sb. z. a n., publikované ve Věstníku československého ministerstva národní obrany. Výnosy věcné, 1919, roč. II., č. 7, čl. 179 z 8. 2. 1919.

<sup>10</sup> Taková byla původní představa ministerstva národní, avšak v praxi se zřejmě používal i nadále též zákoný čl. XXXIII/1912, neboť byl ve 30. letech prokazatelně novelizován – viz zákon č. 115/1937 Sb. z. a n., o vojenském polním trestním řízení.

<sup>11</sup> Zákon č. 193/1920 Sb. z. a n., branný zákon republiky Československé ze dne 19. 3. 1920.

<sup>12</sup> Viz § 19 zákona č. 131/1919 Ř. z.

<sup>13</sup> Do Prahy byl Nejvyšší vojenský soud situován nařízením č. 10/1918 Sb. z. a n., nařízením Národního výboru československého ze dne 2. listopadu 1918.

<sup>14</sup> Sídlo Nejvyššího soudu bylo na návrh Františka Weyra později přesunuto do Brna. Zdroj: Sněmovní tisk č. 752 z roku 1919. [online]. Dostupné na: [https://www.psp.cz/eknih/1918ns/ps/tisky/t0752\\_00.htm](https://www.psp.cz/eknih/1918ns/ps/tisky/t0752_00.htm)

<sup>15</sup> Pojem důchodkový přestupek označoval jednání, porušující ustanovení předpisů celních a daňových. (CINK, L. *O trestním právu důchodkovém, Nákladem spolku úředníků důchodkové kontroly v Čechách*. Praha: Albert Krupička, 1924, s. 3).

Podle rozhodnutí Nejvyššího vojenského soudu ze dne 24. února 1920, sp. zn. P-264/19, ale nebyla pravomoc vojenských soudů podle výše uvedeného ustanovení VTŘ založena, pokud vstup obviněného do činné služby ve vojsku neproběhl zákonem předepsaným způsobem.

V případě války mohla být pravomoc vojenských soudů rozšířena i na civilní osoby prostřednictvím nařízení vlády.<sup>16</sup> Na druhé straně byli z pravomoci vojenských soudů výslovně vyjmuti členové zákonodárných korporací a ti, kteří požívali imunit dle mezinárodního práva.<sup>17</sup>

V případě, že dotyčný spáchal jak vojenský trestný čin,<sup>18</sup> tak i zločin nebo přečin (případně přestupek) podle obecného trestního zákona,<sup>19</sup> byl vojenský trestní soud příslušný k řízení o všech trestných činech, které dotyčný spáchal, pokud se zločin/přečin/přestupek podle obecného trestního zákona nevyloučil k vlastnímu řízení a nepřikázal se do „civilní trestní soudní pravomoci“.<sup>20</sup>

Divisní soudy byly druhým článkem soustavy vojenských trestních soudů. Jejich působnost byla upravena v § 21 VTŘ. Divisní soudy byly druhou instancí ve vztahu k brigádním soudům – přezkum rozhodnutí brigádních soudů a v zákoně výslovně uvedených případech rozhodování o stížnostech. Současně byly divisní soudy příslušné k řešení věcí, které nebyly v první instanci svěřeny soudům brigádním. Jednalo se o zločiny, přečiny a případně přestupky, za něž mohl být uložen vyšší trest než šestiměsíční prosté nebo tuhé vězení se ztrátou šarže nebo bez ní, více než peněžitá pokuta nebo „pouze“ ztráta šarže.<sup>21</sup>

Rozhodoval-li divisní soud ve věci jako soud prvního stupně – tzv. soud rozhodovací – bylo složení senátu podle § 55 VTŘ následující: dva justiční důstojníci (z nichž ten s vyšší hodností či ten, který byl starší, senátu přisedal) a dva přísedící. Přísedícími byli zpravidla důstojníci zbraní, ale mohlo dojít ke změně s ohledem na osobu obžalovaného tak, aby bylo zajištěno, že přísedícími budou „jemu rovni“.<sup>22</sup> Pokud obžalovaný nebyl vojenským gázistou, byli přísedící vybíráni ze stavu mužstva.

Soudní obvody divisních soudů v české části republiky stanovilo prováděcí nařízení k zákonu č. 89/1918 Sb. z. a n.<sup>23</sup> Soudní obvod Divisního soudu v Plzni tvořily „západní a jižní Čechy i s politickými okresy: Jáchymov, Karlovy Vary, Žlutice, Královice, Rokycany, Blatná, Písek, Milevsko a Třeboň“.<sup>24</sup>

<sup>16</sup> Viz § 14 VTŘ.

<sup>17</sup> Viz § 14 VTŘ.

<sup>18</sup> Jako vojenský trestný čin se označuje jednání, jež naplňuje znaky uvedené ve VTZ. VTZ neobsahoval pouze trestné činy typicky vojenské povahy (např. zběhnutí), ale též „běžné trestné činy“, které spáchala osoba podrobená vojenské soudní pravomoci v době, kdy tato pravomoc trvala (např. krádež).

<sup>19</sup> Zák. 117/1852 Ř. z., trestní zákon o zločinech a přečinech.

<sup>20</sup> Viz § 16 odst. 3 VTŘ.

<sup>21</sup> A contrario § 20 bod. 1 VTŘ.

<sup>22</sup> Na podobném principu jsou založeny i soudní poroty v systému common-law. Viz zásada „One should be judged by his own peers“.

<sup>23</sup> Publikované ve Věstníku československého ministerstva národní obrany. Výnosy věcné, 1919, roč. II, č. 7, čl. 179 ze dne 8. února 1919.

<sup>24</sup> Citováno podle: STEINBACH, J. *Vojenský trestní soudní řád. (Zákon z 5. července 1912, z. ř. č. 131). Podle zákonů a nařízení platných v Československé republice upravil a rozhodnutími čs. Nejvyššího vojenského soudu opatřil generál justiční služby Jaroslav Steinbach, vicepresident Nejvyššího vojenského soudu v Praze.* Praha: E. Beaufort, 1923, s. 219.

## Případ des. Rudolfa Kuffnera<sup>25</sup>

Ke konci 1. světové války se Rudolf Kuffner,<sup>26</sup> pěšák C. a k. 35. pěšího pluku, dostal do vojenské nemocnice v Miskolci v Uhrách, která se specializovala na léčbu tyfu. V nemocnici nebyl dostatek jídla, proto se Rudolf Kuffner 18. května 1918 rozhodl, že se vydá na cestu zpět domů – tj. do Plzně. Cestou přes Moravu trochu odbočil z trasy, aby si obstaral něco k jídlu.<sup>27</sup> Kolem půl jedenácté dopoledne 22. května 1918 navštívil statek rodiny Zegeřových v Pravicích.<sup>28</sup> Hospodyni, která byla doma společně se svým synem, slušně požádal, zda by mohl dostat krajíc chleba. Hospodyně mu odpověděla, že sami nic k jídlu nemají, proto mu ani nic dát nemůže. Rudolf Kuffner tedy poděkoval a vyšel z domu zpět na ulici.<sup>29</sup> Po chvíli stání před domem si všiml, že je do ulice otevřeno okno do pokoje, kde nikdo není, není tam z kuchyně vidět a nachází se v něm staré oblečení, které je přehozeno přes židli u stolu. Skočil tedy oknem do místnosti, vzal civilní oblečení, opět oknem vyskočil z pokoje ven na ulici a vydal se svižným krokem na cestu pryč ze vsi směrem na Břežany (tehdy Fryšava). Tuto událost viděla jedenáctiletá Paula Hrdlická, dcera sousedů, která se vracela domů. „Když voják odešel, zavřela vrata do ulice, ale ještě chvíli se dívala klíčovou dírkou ven na vojáka. Když si všimla, že voják skočil otevřeným oknem do místnosti protilehlého domu Zegeřových a za okamžik zase oknem z místnosti ven do ulice s věcmi, běžela rychle za paní Zegeřovou a řekla jí, co viděla.“<sup>30</sup> Josef Zeger vypověděl, že jí jeho manželka, Teresie Zegeřová, vyslechla a ihned běžela pro něj, na pole za vsí, kde tou dobou pracoval. Josef Zeger se ihned vydal za vojákem. Do pronásledování se zapojili i syn Zegeřových Karel a Karel Ploster, příslušník střeleckého pluku č. 24,<sup>31</sup> který byl toho času v Pravicích na dovolené. Když si Rudolf Kuffner všiml, že je pronásledován, zahodil ihned věci, které v domě odcizil, a pokračoval dál v útěku, dokud jej nedostihl Josef Zeger, který jej následně předal četníkům z místní četnické stanice v Hrušovanech nad Jevišovkou.<sup>32</sup> Věci, které Rudolf Kuffner při útěku zahodil, poznal Josef Zeger namístě. Jednalo se o: jeden pár skoro nových pánských bot v ceně á 200 K, jedno sako v ceně 100 K a jedno „dobře zachovalé“ kalhoty. V kapse kalhot se nacházela hotovost ve výši 57 K a 13 h.<sup>33</sup>

<sup>25</sup> Zpracováno podle: VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19.

<sup>26</sup> Rudolf Kuffner se narodil 8. srpna 1895 v Libni, civilním povoláním byl zámečnick. Narukoval v listopadu 1915 k plzeňskému 35. pěšímu pluku. V době vedení trestního řízení byly jeho domovskou obcí Šlovice u Stříbra. Adresa jeho pobytu se v průběhu řízení měnila – poslední známá adresa jeho pobytu byla Grégrova ulice v Praze na Královských Vinohradech. O jeho dalším životě po uplynutí zkušební doby není nic známo.

<sup>27</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Výslech obviněného Rudolfa Kuffnera ze dne 31. 3. 1919, sp. zn. Dst 285/19/3.

<sup>28</sup> Pravice (německy Probitz) se nacházejí v Jihomoravském kraji, okres Znojmo, cca 4 km od Hrušovan nad Jevišovkou.

<sup>29</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Výslech svědka Josefa Zegera provedený Okresním soudem v Jaroslavicích ze dne 22. 2. 1919, sp. zn. a Dst 2/19/8.

<sup>30</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Výslech svědkyně Pauly Hrdlicky provedený Okresním soudem v Jaroslavicích ze dne 22. 2. 1919, sp. zn. b Dst 2/19/8.

<sup>31</sup> U rakouské zeměbrany došlo v březnu 1917 ke změně terminologie. Namísto zeměbranců a zeměbrancek se začalo používat střelec a střelecký. Viz Zirkularverordnung vom 21. März 1917, Nr. 6129. (Verordnungsblatt für die k. k. Landwehr. Normalverordnungen, 15. část, 4. dubna 1917.)

<sup>32</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Výslech svědka Josefa Zegera provedený Okresním soudem v Jaroslavicích ze dne 22. 2. 1919, sp. zn. a Dst 2/19/8.

<sup>33</sup> Tamtéž. Shodně též VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Hlášení Četnické stanice v Hrušovanech nad Jevišovkou ze dne 22. 5. 1918, sp. zn. Dst 2/19/8.

Četníci zadrženého vyslechli a sepsali hlášení. Z hlášení vyplývá, že Rudolf Kuffner procházel obcí Pravice pravděpodobně proto, aby si mohl „opatřit civilní šaty a navždy se tak zbavit své vojenské povinnosti“,<sup>34</sup> na což zřejmě usuzovali z toho, že Rudolf Kuffner na statku ukradl právě a jen mužské civilní oblečení. Zadržený byl obviněn z krádeže, k níž se doznal, a předán Vojenskému velitelství ve Znojmě, protože se četníci domnívali, že hrozí riziko jeho útěku. Hlášení četnické stanice v Hrušovanech nad Jevišovkou bylo odesláno C. a k. vojenskému státnímu zástupci C. a k. Městského velitelství v Brně, jenž věc postoupil podle § 139 odst. 1 VTR Č. a k. vojenskému zastupitelství v Budapešti, současně bylo nařízeno předání obviněného 35. pěšímu pluku do Szekesfeherváru.<sup>35</sup> Z Vojenského velitelství ve Znojmě, kde byl ve vazbě, se Rudolf Kuffner dostal do C. a k. Válečné nemocnice ve Vídni,<sup>36</sup> kde byl vyslechnut.<sup>37</sup> Po vyléčení měl být eskortován ke svému pluku do Szekesfeherváru,<sup>38</sup> ale po měsíci z této nemocnice opět pro nedostatek jídla utekl. Následně se dobrovolně přihlásil u zeměbraneckého pěšího pluku č. 13 v Olomouci a byl s ním poslán do pole, kde byl až do konce války.<sup>39</sup>

C. a k. vojenský velitel v Budapešti mezi tím 11. června 1918 nařídil zahájení vyhledávacího řízení proti Rudolfu Kuffnerovi pro podezření ze spáchání zločinu krádeže<sup>40</sup> u rodiny Zegerových v Pravicích. Provedením vyhledávacího řízení byl pověřen C. a k. Divisní soud v Budapešti.<sup>41</sup>

Dne 30. září 1918 byla trestní věc na návrh C. a k. vojenského zástupce v Budapešti podle § 139 VTR se spisy postoupena nejprve do Štýrského Hradce, kam spis dorazil 10. října 1918,<sup>42</sup> odkud putovala do Prahy, kam spis dorazil 14. prosince 1918. Vojenský zástupce v Praze trestní věc včetně spisu postoupil Vojenskému zastupitelství do Plzně, kam spis dorazil 22. prosince 1918.<sup>43</sup> Staniční velitel v Plzni nařídil 2. ledna 1919 podle § 143 VTR zavedení soudního vyhledávacího řízení proti Rudolfu Kuffnerovi pro podezření z krádeže u Zegerů v Pravicích a zběhnutí z vojenské nemocnice v Miskolci. Provedením

<sup>34</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Hlášení Četnické stanice v Hrušovanech nad Jevišovkou ze dne 22. 5. 1918, sp. zn. Dst 2/19/8.

Pozn.: Toto konstatování přesně naplňuje znaky trestného činu zběhnutí uvedené v § 183 VTZ.

<sup>35</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Hlášení Četnické stanice v Hrušovanech nad Jevišovkou ze dne 22. 5. 1918, sp. zn. Dst 2/19/8.

<sup>36</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Přípis C. a k. Vojenské nemocnice ve Vídni k Hlášení četnické stanice v Hrušovanech nad Jevišovkou ze dne 24. 5. 1918.

<sup>37</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Protokol z výslechu obviněného ze dne 18. 6. 1918, sp. zn. Dst 4836/18/3.

<sup>38</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Sdělení C. a k. Válečné nemocnice ve Vídni C. a k. Divisnímu soudu ve Vídni ze dne 10. 7. 1918, sp. zn. Dst 9836/18/ XXVIII 3.

<sup>39</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Výslech obviněného Rudolfa Kuffnera ze dne 31. 3. 1919, sp. zn. Dst 285/19/3.

<sup>40</sup> Hodnota ukradeného oblečení byla vyšší než 50 K, což odpovídá částce 25 zl. Pokud hodnota odcizených věcí dosáhla této hodnoty nebo ji převyšovala, nejednalo se již o přečin, nýbrž o zločin (§ 462 VTZ). Ke směnnému kurzu rakousko-uherského zlatého a rakouské koruny viz článek XII, a XIII zák. č. 127/1892 Ř. z., jímž ministerstvo království a zemí na říšské radě zastoupených jest zmocněno uzavřítí s ministerstvem zemí koruny Uherské smlouvu o minci a měně.

<sup>41</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Nařízení zavedení vyhledávacího řízení ze dne 11. 6. 1918, sp. zn. A: 16265/18.

<sup>42</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Oznámení o postoupení věci do Štýrského Hradce.

<sup>43</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Korespondenční kniha, sp. zn. Dst 2/19.

vyhledávacího řízení byl pověřen Divisní soud v Plzni,<sup>44</sup> kam spis dorazil 2. ledna 1919<sup>45</sup> a byla mu přidělena sp. zn. Dst 2/19.<sup>46</sup>

V té době už desátník Rudolf Kuffner nebyl v činné službě, ale byl pro přespočetnost demobilizován a přeřazen k Náhradnímu praporu pěšího pluku č. 35 v Plzni (od 11. prosince 1918).<sup>47</sup> Vyšetřující soudce<sup>48</sup> Divisního soudu v Plzni se obrátil na velitelství Náhradního praporu 35. pěšího pluku se žádostí o zařízení toho, aby se Rudolf Kuffner dostavil 10. ledna 1919 k výslechu na Divisní soud.<sup>49</sup> Dostalo se mu odpovědi, že Rudolf Kuffner již není ve stavu Náhradního praporu 35. pěšího pluku, a tudíž se zde ani neví, kde se momentálně nachází.<sup>50</sup> Věděli ale, že byl Rudolf Kuffner 27. února 1917 přeřazen k zeměbranceckému 13. pěšímu pluku.<sup>51</sup> Vyšetřující soudce se tedy obrátil na Četnickou stanici ve Stříbře se žádostí o vypátrání nynějšího pobytu Rudolfa Kuffnera,<sup>52</sup> ve Stříbře totiž bydlel jeho bratr, který však také netušil, jaká je aktuální adresa pobytu Rudolfa Kuffnera.<sup>53</sup> Nic o něm netušili ani v jeho domovské obci, kterou byly Šlovice (u Stříbra).<sup>54</sup>

V mezičase se Rudolf Kuffner dostal k Automobilnímu sboru v Praze, který mu vystavil dne 19. prosince 1918 dovolenku od 20. prosince do zavolání, protože byl (jako šofér) přespočetný. V dovolence byla uvedena adresa, na které se bude hledaný zřejmě nacházet. Jednalo se o Plzeň.<sup>55</sup> V Plzni se tuto skutečnost dozvěděli se značným zpožděním. Protože

<sup>44</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Nařízení zavedení soudního vyhledávacího řízení z 2. 1. 1919, Dst 2/19/3.

<sup>45</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Korespondenční kniha, sp. zn. Dst 2/19.

<sup>46</sup> Sp. zn. začínající zkratkou Dst se změnila na sp. zn. začínající Dtr až podáním obžaloby. Pod sp. zn. Dtr 2/19 je pak pracováno dále, avšak některé části spisu jsou vedeny i pod sp. zn. Dst 285/19. Je to způsobeno tím, že v průběhu času se do jedné věci spojilo několik dílčích věcí, které se vyšetřovaly odděleně, avšak ve všech se objevila osoba Rudolfa Kuffnera, která se jevila být totožnou. O spojení věcí bylo rozhodnuto Vojenským zástupce v Plzni v březnu 1919 na návrh vyšetřujícího soudce Divisního soudu v Plzni. Zdroj: VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Korespondenční kniha, sp. zn. 2/19.

<sup>47</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Opis záznamního listu, sp. zn. Dst 285/19/e-21.

<sup>48</sup> Institut vyšetřujícího soudce dnes český právní řád nezná. Příslušný vyšetřující soudce či příslušný vojenský zástupce eventuálně funkcionář vojenského zástupce byli oprávněni provádět všechny potřebné úkony ve věci – vedli rovněž výslechy svědků a obviněných. (Viz § 49 VTŘ.) Vyšetřující soudce však nemohl podat obžalobu. Právo, či spíše povinnost, podat obžalobu bylo vyhrazeno vojenskému zástupci, jednalo-li se o věci, ve kterých byl příslušný k rozhodování divisní soud, pokud byl k rozhodování příslušný soud brigádní, mohl obžalobu podat funkcionář vojenského zástupce. V řízení před Nejvyšším vojenským soudem mohl zahájení řízení iniciovat pouze generální vojenský zástupce. (Viz § 44 VTŘ.)

<sup>49</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Služební lístek ze dne 4. 1. 1919, sp. zn. Dst 2/19/5.

<sup>50</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Odpověď na služební lístek ze dne 4. 1. 1919, sp. zn. Dst 2/19/5.

<sup>51</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Sdělení Náhradního praporu Divisnímu soudu v Plzni ze dne 16. 1. 1919.

<sup>52</sup> VÚA-VHA Praha, VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Služební lístek ze dne 10. 1. 1919, sp. zn. Dst 2/19/7.

<sup>53</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Odpověď na služební lístek ze dne 10. 1. 1919, sp. zn. Dst 2/19/7.

<sup>54</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Odpověď Četnické stanice ve Stříbře na žádost o vypátrání nynějšího pobytu obviněného ze dne 3. 2. 1919, sp. zn. Dtr 2/19/8.

<sup>55</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Dovolenska, sp. zn. Dst 285/19/c) 1.

neexistovala žádná centrální evidence, postupovalo se při zjišťování aktuálního pobytu podezřelého tak, že se orgány činné v trestním řízení postupně dotazovaly na adresu aktuálního pobytu podezřelého v jeho domovské obci, u příbuzných atd. Vycházelo se vždy z posledního známého údaje, který měl vyšetřující soudce / vojenský zástupce k dispozici.

Během výše zmíněné „dovolené“, konkrétně 10. ledna 1919, přišel za Rudolfem Kuffnerem Václav Pácl, pěšák 35. pěšího pluku v Plzni, s tím, že ví o dvou vagónových plachtách na poli nedaleko Radnic a vyzval jej, aby jel s ním. Vyrazili tedy společně (v uniformách) večerním vlakem do Radnic a ve Vranově navštívili hostinského u místní sklárny Rudolfa Reichenauera. Něco popili a během hovoru se jej zeptali, zda by nekoupil nepromokavé plachty. Hostinský jim odvětil, že plachty od nich koupí, pokud je přinesou. Už za šera vyrazili oba vojáci pro plachtu, která byla přehozena přes stoh slámy na nedalekém poli neznámého majitele.<sup>56</sup> Plachta o rozměrech 4 m × 7 m<sup>57</sup> byla těžká a vojáci ji nemohli unést, Rudolf Kuffner se proto vrátil k hostinskému, aby mu půjčil vozík. Druhou plachtu nevzali, protože by ji nevezli.<sup>58</sup> Když plachtu přivezli k hostinskému a rozložili ji, zjistil hostinský, že plachta je příliš velká. Vzal tedy nůž a v místech, kde byla sešitá, ji rozřízl. Z jedné čtvrtiny pak odstranil značky Rokycanského zemědělského družstva, jehož filiálce plachta patřila, a zaplatil vojákům 160 Kč – tj. 1/4 ceny, již požadovali za celou plachtu. Vojáci si vzali peníze a hostinský si nechal plachtu – všechny 4 části.<sup>59</sup> Následně se hostinský pokusil prostřednictvím dělníka ze sklářské hutě sehnat kupce na zbylé části plachty. Krádež plachty byla nahlášena četníkům ze Stupna, kteří zjistili, že byl jistý Václav Můr, dělník ze sklárny ve Vranově, požádán o zprostředkování prodeje části plachty.<sup>60</sup> Václav Můr byl vyslechnut jako svědek vyšetřujícím soudcem Okresního soudu v Rokycanech,<sup>61</sup> následně byl vyslechnut hostinský Reichenauer, kterému bylo sděleno obvinění. Hostinský znal Rudolfa Kuffnera ještě jako kluka, který chodil do školy a následně do učení. Druhého vojáka neznal.<sup>62</sup> Věc byla v této části předána vojenskému zastupitelství do Plzně a vojenský zástupce nařídil zavedení vyhledávacího řízení proti Rudolfu Kuffnerovi a Václavu Páclovi pro zločin krádeže a zároveň vojenský zástupce v Plzni navrhl spojení trestních věcí sp. zn. Dst 2/19 a Dst 285/19 (tj. krádež plachty).<sup>63</sup> K identifikaci Václava Pácla pomohla uniforma. Podle výpovědi hostinského Rudolfa Reichenauera se mělo jednat zřejmě o pěšáka 7. střeleckého pluku. Hostinský Reichenauer tak usuzoval z toho, že

<sup>56</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Výslech obviněného Rudolfa Kuffnera ze dne 1. 4. 1919, sp. zn. Dst 285/19/3.

<sup>57</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Opis protokolu z Výslechu svědka Františka Stupky, skladníka hospodářského družstva v Rokycanech filiálky v Radnicích ze dne 20. 1. 1919, sp. zn. Dtr 285/19/a) 29.

<sup>58</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Služební lístek ze dne 4. 1. 1919, sp. zn. Dst 2/19/5.

<sup>59</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Opis – Výslech obviněného Rudolfa Reichenauera ze dne 7. 4. 1919, sp. zn. Dtr 285/19/ a) 9.

<sup>60</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Hlášení Četnické stanice v Břasech Vojenskému zastupitelství v Plzni ze dne 18. 3. 1919, sp. zn. Dst 285/19/b) 26.

<sup>61</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Opis – Výslech svědka Václava Můra ze dne 7. 4. 1919, sp. zn. Dtr 285/19/29.

<sup>62</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Opis – Výslech obviněného Rudolfa Reichenauera ze dne 7. 4. 1919, sp. zn. Dtr 285/19/ a) 9.

<sup>63</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Korespondenční arch, Dst 285/19, Dst 2/19/5, 6.



dotyčný, jemu neznámý voják, byl ve vojenské uniformě a měl na čepici označení 7. pluku, když jej společně s Rudolfem Kuffnerem navštívili v hostinci.<sup>64</sup> Jméno spolupachatele se vojenský zástupce dozvěděl až od Rudolfa Kuffnera po jeho vypátrání. Jednalo se o pěšáka Václava Pácla z Náhradního praporu 35. pěšího pluku v Plzni.<sup>65</sup> Nastala však komplikace – ve stavu Náhradního praporu 35. pěšího pluku nebyl jeden pěšák jménem Václav Pácl, ale hned tři osoby tohoto jména v odpovídající hodnosti. Žádná z těchto osob se však ke krádeži vagónové plachty nepřiznala. Vyšetřující soudce se proto rozhodl nechat předvolat všechny Václavy Páclý najednou a nařídil jejich konfrontaci s Rudolfem Kuffnerem za účelem akognice.<sup>66</sup>

Dne 20. února 1919 byl Rudolf Kuffner vzat do vazby v Posádkové věznici v Plzni a následně předán na léčení do vojenské Barákové nemocnice v Dejvicích. V nemocnici opět nebyl dostatek jídla, proto se domluvil s dalším pacientem a oba z nemocnice 22. února 1919 utekli. Rudolf Kuffner se vydal hledat nějaké živobytí k otci do Nýřan.<sup>67</sup>

Jednou se u otce v Nýřanech sešel s kamarádem civilistou Antonínem Arbesem ze Škvrňan, smluvili se a následně se v noci z 27. na 28. února 1919 vloupali do statku v obci nedaleko Nýřan a ukradli ještě s Josefem Bodou a bratrem Antonína Arbese Josefem 5 slepic, 1 husu a 2 králíky, což vše do rána snědli.<sup>68</sup> Rudolf Kuffner a Josef Arbes nebyli přímo ve statku, ale stáli opodál a dávali pozor.<sup>69</sup> Pro tuto krádež vloupáním bylo zavedeno vyhledávací řízení,<sup>70</sup> dne 6. března 1919 byl Rudolf Kuffner vojenským zástupcem vyslechnut jako svědek, následně mu bylo sděleno obvinění.<sup>71</sup> Protože byl podezřelým ze zločinu zběhnutí a zločinu krádeže,<sup>72</sup> byl v souladu s § 171 odst. 1 VTR vzat vazby, aby nemohl ovlivňovat spoluobviněné.<sup>73</sup>

Do vazby byl dle hlášení Posádkové věznice v Plzni vzat 4. března 1919.<sup>74</sup> Propuštěn z ní byl až 2. listopadu téhož roku. Josef Bouda na tom byl podobně.<sup>75</sup> To, že vazba trvala tak dlouho, nebylo dáno svévolí vojenských justičních orgánů. Bylo třeba řádně objasnit

<sup>64</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Opis – Výslech obviněného Rudolfa Reichenauera ze dne 7. 4. 1919, sp. zn. Dtr 285/19/a) 9.

<sup>65</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Výslech obviněného Rudolfa Kuffnera ze dne 1. 4. 1919, sp. zn. Dst 285/19/3.

<sup>66</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Služební lístek ze dne 27. června 1919, sp. zn. Dtr 285/19/b-30.

<sup>67</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Výslech obviněného Rudolfa Kuffnera ze dne 6. 3. 1919, sp. zn. Dst 285/19/3.

<sup>68</sup> Pozn.: Byl-li trestný čin (zde krádež) spáchán z tísnivé nouze, jednalo se o polehčující okolnost (§ 114 písm. f) VTZ).

<sup>69</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Výslech obviněného Rudolfa Kuffnera ze dne 6. 3. 1919, sp. zn. Dst 285/19/3.

<sup>70</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Nařízení vyhledávacího řízení pro des. Rudolfa Kuffnerovi ze dne 6. 3. 1919, sp. zn. Dst 285/19/b) 21.

<sup>71</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Výslech obviněného Rudolfa Kuffnera ze dne 6. 3. 1919, sp. zn. Dst 285/19/3.

<sup>72</sup> Pokud byla krádež spáchána skupinou osob vloupáním nebo vlezemím do domu/místnosti, byla automaticky zločinem bez ohledu na hodnotu odcizených věcí (§ 461 písm. c) VTZ).

<sup>73</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Rozkaz na uvalení vazby ze dne 6. 3. 1919, sp. zn. Dst 285/19/3.

<sup>74</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Hlášení o přírůstku, sp. Dst 285/19/a) 21.

<sup>75</sup> Oba si stěžovali na svoji déle než 7 měsíců trvající vyšetřovací vazbu. VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Výslech obviněného Rudolfa Kuffnera ze dne 23. 9. 1919, sp. zn.

skutkový stav a vyslechnout všechny, kteří mohli poskytnout informace. S ohledem na to, že část spoluobviněných z výše uvedených krádeží byli civilisté, musel vyšetřující soudce Divisního soudu v Plzni spolupracovat rovněž s Krajským soudem v Plzni. Tato spolupráce vyžadovala též vzájemné zapůjčení vyšetřovacích spisů. Zapůjčené vyšetřovací spisy<sup>76</sup> byly vyšetřujícímu soudci Divisního soudu v Plzni vráceny až 19. října po cca 4 měsících se sdělením, kdy se mají Rudolf Kuffner a Josef Bouda dostavit jako svědci k hlavnímu líčení u Krajského soudu v Plzni.<sup>77</sup> Stalo se tak ale až na základě opakované urgencye.<sup>78</sup>

Na zločiny deserce a krádež u Zegerových v Pravicích v květnu 1918 se vztahovala amnestie ze dne 5. listopadu 1918.<sup>79</sup> Na zločin deserce v únoru 1919 se vztahovala amnestie ze dne 28. října 1919.<sup>80</sup> Trestní stíhání proto vojenský zástupce v těchto případech 28. února 1920 zastavil. U Václava Pácla vojenský zástupce trestní řízení odložil z důvodu neznámého pobytu a obžalovací spis předložil Divisnímu soudu v Plzni.<sup>81</sup> Jak se v průběhu řízení ukazovalo, skupina tvořená Josefem Boudou, Rudolfem Kuffnerem, Václavem Páclem a bratry Arbesovými měla na svědomí více krádeží – celkově byla způsobená škoda vyčíslená v podané obžalobě vyšší než 10 000 Kč.<sup>82</sup> Soud ale po provedení hlavního líčení dospěl k částce nižší, neboť vycházel z odhadu znalců a nikoli poškozených.<sup>83</sup>

Ne všichni se účastnili všeho, a ne na všechny se vztahovala pravomoc vojenských soudů. Divisní soud v Plzni se nakonec zabýval pouze tou částí případu, ve které se jednalo o pěšáka Josefa Boudu a desátníka Rudolfa Kuffnera.<sup>84</sup> V případě nevojáků se případ řešil před Krajským soudem v Plzni. Spisy si soudy vzájemně půjčovaly, což řízení

---

Dtr 285/19/25; VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Výslech obviněného Josefa Boudy ze dne 23. 9. 1919, sp. zn. Dtr 285/19/26.

<sup>76</sup> Jak k Josefu Boudovi, tak k Rudolfu Kuffnerovi byl na Divisním soudu v Plzni původně veden samostatný spis.

<sup>77</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Odpověď na přípis Čs. divisního soudu v Plzni ze 4. 9. 1919 a 17. 10. 1919, sp. zn. Dtr 285/19/31.

<sup>78</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Služební lístek ze dne 26. 9. 1919, sp. zn. Dtr 285/19/27.

<sup>79</sup> Jedná se o amnestii provedenou na základě nařízení Národního výboru československého č. 28/1918 Sb. z. a n. Tato amnestie se vztahovala na trestné činy spáchané do 28. října 1918 včetně, byly-li tyto: a) spáchaný příslušníkem československého státu odsouzeným kterýmkoli soudem Rakouska-Uherska, b) řízení o nich vede nebo vedl kterýkoli soud v obvodu československého státu, c) odsouzený se nacházel v době vydání tohoto nařízení ve výkonu trestu ve věznici na území československého státu (§ 6). Deserce je jedním z trestných činů výslovně uvedených v § 1, nadto je možné jak deserci, tak následnou krádež u Zegerových podřadit též pod § 4 výše uvedeného nařízení. Tento paragraf neobsahuje taxativní výčet trestných činů, ale vztahuje se na jakékoli trestné činy spáchané do 28. října 1918: a) z bídy, b) z mladické nerozvážnosti, c) z rozčilení vyvolaného válečnými poměry, d) z pohnutek politických, v uvedené době a uvedenými. Nad rámec článku je v této souvislosti též vhodné zmínit, že tato amnestie se nevztahovala na trestné činy spáchané v československých legiích (§ 7).

<sup>80</sup> Pozn.: V tomto případě se jedná o bod 1. písm. b) rozhodnutí presidenta republiky ze dne ze dne 24. října 1919. Publikováno ve Věstníku československého ministerstva národní obrany. Výnosy věcné, 1919, roč. II., č. 59, čl. 1119 z 28. 10. 1919.

<sup>81</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Korespondenční arch, Dst 285/19, Dst 2/19/5, 6.

<sup>82</sup> Obžaloba obsahuje výčet položek i s uvedením jejich ceny. VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Obžaloba, sp. zn. Dtr 285/19/39.

<sup>83</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Rozsudek, s. 9, sp. zn. Dtr 285/19/65.

<sup>84</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Rozsudek, sp. zn. Dtr 285/19/65.

zrovna neurychlovalo, protože se někdy muselo čekat.<sup>85</sup> Některé úkony ve věci prováděly rovněž dožádané soudy.<sup>86</sup> Například za účelem náležitého objasnění skutkového stavu v případě výše popsané krádeže v domě Zegerových v Pravicích na jižní Moravě bylo třeba znovu vyslechnout svědky této krádeže – Josefa Zegera a Paulu Hrdlicku. Jejich výslechy byly provedeny soudcem Okresního soudu v Jaroslavicích, do jehož soudního obvodu Pravice v té době patřily.<sup>87</sup> Na jihu Moravy bylo velké množství obyvatel hlásících se k německé národnosti. Podle tzv. Minoritní Saint-germainské smlouvy<sup>88</sup> byla povinnost státu v takovém případě umožnit příslušníkům jazykové menšiny (zde spíše většiny) používat v úředním styku svého jazyka.<sup>89</sup> S ohledem na to, že obě osoby, jejichž výslechy měl být Okresním soudem v Jaroslavicích proveden, byly příslušníky německé menšiny, byly tyto výslechy provedeny v němčině. V němčině jsou též všechny s tím související úřední dokumenty – např. žádost o proplacení svědeckého ve výši 28 K, které bylo placeno Josefu Zegerovi<sup>90</sup> nebo úřední záznam o tom, že předvolání muselo být jak Josefu Zegerovi, tak Paule Hrdlicke doručováno dvakrát. Přesvědčila je až pohrůžka předvedením a pokoutou ve výši 20 K při neuposlechnutí výzvy soudu.<sup>91</sup> Není to jediná část trestního spisu, která je vedena v němčině. V němčině je též původní část spisu, který byl veden v Budapešti,<sup>92</sup> a též spisový materiál týkající se komunikace s obcí na západě Čech (Šlovic),<sup>93</sup> kde byla po vzniku republiky obdobná situace jako na jihu Moravy, tj. výrazná německá menšina.

V hlavním líčení, které se konalo 28. června 1920 u Divisního soudu v Plzni, byl Josef Bouda odsouzen pro zločin krádeže (14 krádeží) podle § 457, 459, 461 písm. c), 462 písm. c) a e)<sup>94</sup> a s ohledem na to, že krádeže páchal „ze zvyku“ také podle § 465 písm. a),

---

<sup>85</sup> Viz výše.

<sup>86</sup> Podle § 132 odst. 2 VTR by vyšetřující soudce vojenského soudu mohl provést výslech svědka, ale pokud by se svědek k výslechu nedostavil, nesměl by jej nechat předvést ani jinak k výpovědi nutit. S ohledem na vzdálenost se rovněž jeví tento postup praktičtější a z hlediska procesní ekonomie i výhodnější.

<sup>87</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Žádost o provedení svědeckého výslechu Josefa Zegera a Pavly Hrdličkové, sp. zn. Dst 2/19/8.

<sup>88</sup> Smlouva mezi čelnými mocnostmi spojenými i sdruženými a Československem, která byla podepsána v Saint-Germain-en-Laye dne 10. září 1919, vyhlášená pod č. 508/1921 Sb. z. a n.

<sup>89</sup> Viz čl. 7 odst. 4 Smlouvy mezi čelnými mocnostmi spojenými i sdruženými a Československem ze dne 10. 9. 1919, který výslovně hovoří o jednání před soudy. Dále bylo toto právo zakotveno též v § 129 zák. 121/1920 Sb. z. a n., Ústava Československé republiky, a následně konkretizováno zákonem č. 122/1920 Sb. z. a n., jímž se stanovili zásady jazykového práva v republice Československé – zde se v tomto případě jedná především o § 2.

<sup>90</sup> Žádost o proplacení svědeckého byla připojena k protokolu o výslechu svědka Josefa Zegera, jež byl odeslán Divisnímu soudu v Plzni. VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Protokol o výslechu svědka Josefa Zegera, sp. zn. Dst 2/19/8.

<sup>91</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Žádost o provedení svědeckého výslechu Josefa Zegera a Pavly Hrdličkové, sp. zn. Dst 2/19/8.

<sup>92</sup> V němčině byl spis veden proto, že byla služební řečí společného vojska. Viz § 80 odst. 4 a 5 VTR ve znění účinném před vznikem Československé republiky, a současně též ALLMAYER-BECK, J. C. – LESSING, G. *Die K. (u.) K.-Armee 1848–1914*. Wien: Bertelsmann Verlag, 1974, s. 133.

<sup>93</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Odpověď Obecního úřadu ve Šlovicích na Žádost vyšetřujícího soudce Divisního soudu v Plzni ohledně pověstí, osobních poměrů a předchozích odsouzení Rudolfa Kuffnera, sp. zn. Dtr 285/19/18.

<sup>94</sup> Tj. za krádež movitých věcí, jejichž hodnota převyšuje 2 000 Kč, spáchanou ve skupině vloupáním nebo vlezáním do budovy či místnosti.

a v jednom případě též za pokus zločinu krádeže<sup>95</sup> dle § 15, 457, 459, 461 písm. c) VZT do těžkého žaláře v trvání pěti let, zostřeného samovazbou každoročně v celém třetím, sedmém a jedenáctém měsíci trestu.

Rudolf Kuffner byl odsouzen pro zločin krádeže dle § 457, 459, 462 písm. e) VTZ<sup>96</sup> do těžkého žaláře v trvání osmi měsíců zostřeného samovazbou ve čtvrtém a posledním měsíci trestu, a to s podmíněčným odkladem výkonu na zkušební dobu tří let (zák. č. 562/1919 Sb. z. a n., o podmíněčném odsouzení).

V souladu s § 3 zák. č. 75/1919 Sb. z. a n. byla u obou vyslovena též ztráta volebního práva do obcí a desátník Rudolf Kuffner byl v souladu s § 35 a § 47 tohoto zákona degradován na pěšáka s neschopností znovu nabýt vyšší hodnost a vyšší žold.<sup>97</sup>

Hlavním důvodem pro uložení tak odlišných trestů byla již výše nastíněná recidiva Josefa Boudy. Vojenský zástupce v obžalobě v jeho případě konstatoval: „Protože pak Bouda Josef byl, jak z jeho trestního lístku vidno, pro krádež mnohokrát potrestán,<sup>98</sup> krade totiž při každé příležitosti a jest naprosto nepolepšitelným a lidskému majetku velice nebezpečným individuem, jest naň i ve směru § 465 a) VTZ právem žalováno.“<sup>99,100</sup> Naproti tomu Rudolf Kuffner dříve soudně trestán nebyl, ke všemu se doznal a dle všeho „byl v obou případech jinými pachatelí k trestnému činu sveden“. Oběma pak bylo k tíži přičteno, že kradli v noci a „pro svůj požitek z držení“, což naplnilo znaky nízké a nečestné pohnutky, a tedy vedlo ke ztrátě volebního práva do obcí. V obou případech byla do výše trestu započtena vazba.<sup>101</sup>

Josef Bouda se proti rozsudku odvolal, ale Nejvyšší vojenský soud trest potvrdil.<sup>102</sup> K výkonu trestu nastoupil do Vojenské trestnice v Terezíně.<sup>103</sup> Dne 14. července 1923 mu byl podmíněčně odložen výkon zbytku trestu na zkušební dobu 2 let za současného uložení ochranného dozoru po stejnou dobu.<sup>104</sup> Důvodem bylo bezproblémové chování odsouzeného.<sup>105</sup> Předseda hlavního líčení však ve svém dobrozdání podmíněčné propuštění nedoporučil s ohledem na předchozí odsouzení (celkem 21×) a na to, že trest byl vyměřen s ohledem nejen na přitěžující, ale i na polehčující okolnosti (např. rodina, částečná

<sup>95</sup> Též krádež movité věci, jejichž hodnota převyšuje 2 000 Kč, spáchanou ve skupině vloupáním.

<sup>96</sup> Tj. Krádež věcí movitých, jejichž hodnota převyšuje 2 000 Kč, které byly zamčené.

<sup>97</sup> Jedná se o následek toho, že trestnou činnost, kterou spáchal již v době republiky, spáchal z „nízkých a nečestných pohnutek“ – v tomto případě tedy nikoli z nouze, ale „pro svůj požitek z držení“.

<sup>98</sup> Toto již bylo 16. odsouzení za krádež. Zdroj: VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Dobrozdání v trestní věci Josefa Boudy ze dne 27. 8. 1921, sp. zn. Dtr 285/19/77.

<sup>99</sup> Použití tohoto paragrafu odůvodňovala i cena ukradených věcí, jež převýšila hranici 2 000 Kč.

<sup>100</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Obžaloba, sp. zn. Dtr 285/19/39.

<sup>101</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Rozsudek, sp. zn. Dtr 285/19/65.

<sup>102</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Usnesení Nejvyššího vojenského soudu v Praze ze dne 8. 10. 1921, sp. zn. Dtr 285/19/79.

<sup>103</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Hlášení odchodu Posádková věznice v Plzni ze dne 20. 7. 1920, sp. zn. Dtr 285/19/69.

<sup>104</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Sdělení Komise pro podmíněčné propuštění při divisním soudu v Terezíně ze dne 25. 7. 1923, Dtr 2/19/88.

<sup>105</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Výsvědčení o chování ze dne 11. 8. 1921, sp. zn. Dtr 285/19/76.

náhrada škody).<sup>106</sup> Ani vojenský prokurátor<sup>107</sup> v Plzni nedoporučil jeho podmíněčné propuštění.<sup>108</sup> Usnesením komise pro podmíněčné propuštění při Divisním soudu v Terezíně ze dne 6. října 1923 byl podmíněčný odklad výkonu zbytku trestu zrušen a Josef Bouda opět nastoupil do Vojenské trestnice v Terezíně k výkonu celého zbytku trestu. Důvodem pro odvolání povolení podmíněčného odkladu trestu byla krádež v šatně na Masarykově nádraží v Praze, kterou spáchal dne 16. července 1923.<sup>109</sup>

Rudolf Kuffner se ve zkušební době osvědčil,<sup>110</sup> avšak jeho další kariéra v armádě byla prakticky znemožněna s ohledem na nemožnost jeho dalšího kariérního růstu, tak i na nemožnost zvýšení žoldu.

## Závěr

Případ des. Rudolfa Kuffnera je názornou ukázkou fungování vojenské justice v období krátce před koncem Rakouska-Uherska a po vzniku Československé republiky a toho, s jakými problémy se musela potýkat.

Trestní řízení bylo zahájeno vždy, pokud se orgány činné v trestním řízení dozvěděly o tom, že byl spáchán trestný čin. Pokud se objevila souvislost s jinou trestní věcí, byly tyto trestní věci spojeny a dále se proti pachateli trestného činu vedlo jedno trestní řízení. Jestliže v nějaké kauze figurovali vojáci a civilisté současně, musela být tato kauza řešena „na dvakrát“ – vojáci podléhali soudní pravomoci vojenských trestních soudů, civilisté soudní pravomoci civilních trestních soudů, takže se k jedné kauze vedly paralelně (nejméně) dva spisy. Spisy si soudy vzájemně půjčovaly k nahlédnutí a též obvinění a následně obžalování mohli být svědky ve „druhé větvi“ případu.<sup>111</sup> Uvedený kompetenční rozdíl však nebyl typický pouze pro období konce Rakouska-Uherska a počátku Československé republiky, ale existoval po celou dobu existence vojenské justice a v případě kompetencí Vojenské policie přetrvával do dnes. Nicméně tato komplikovanost se často přímo promítla do délky trestního řízení. Případy, které byly vojenskými soudy v tomto období řešeny, měly často svůj počátek ještě v době 1. světové války. Spisová značka se sice po postoupení věci jinému soudu změnila, ale spisový materiál zůstal a s postupem času přibýval. Zřejmě největší komplikací, která se promítala i do délky trestního řízení, byla nevědomost jednotlivých orgánů branné moci (ať už rakousko-uherských, či později československých) o konkrétních osobách. Tato nevědomost byla způsobena nejen složitými válečnými poměry a obrovským počtem mobilizovaných osob, ale též neexistencí jednotné evidence osob.<sup>112</sup>

---

<sup>106</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Dobrozdání předsedy hlavního líčení ze dne 27. 8. 1921, sp. zn. Dtr 285/19/77.

<sup>107</sup> V květnu 1920 došlo ke změně terminologie – z vojenského zástupce se stal vojenský prokurátor. Výnos ministerstva národní obrany čj. 534.344/32 ze dne 20. května 1920 o změně pojmenování justičních úřadů.

<sup>108</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Dobrozdání vojenského prokurátora v Plzni ze dne 1. 8. 1921, sp. zn. Dst 285/19/78.

<sup>109</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Usnesení Komise pro podmíněčné propuštění při Divisním soudu v Terezíně ze dne 6. 10. 1923, sp. zn. Dtr 2/19.

<sup>110</sup> VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Protokol o neveřejném sezení ze dne 10. 9. 1924, sp. zn. Dtr 285/19/98.

<sup>111</sup> Viz např. VÚA-VHA Praha, fond Divisní soud Plzeň, ka. 1, složka Dtr 2/19, Krajský soud v Plzni Divisnímu soudu v Plzni ze dne 19. 10. 1919, sp. zn. Dtr 285/19/31.

<sup>112</sup> Např. žádost o vydání všeobecné občanské legitimace bylo možné v Československé republice podat až od 1. května 1920. Jednalo se o právo, nikoli o povinnost. Viz § 1 nařízení vlády č. 481/1919 Sb. z. a n., kterým

S tím souvisí i další komplikace – s ohledem na změnu poměrů postupně docházelo k částečným demobilizacím příslušníků československé armády, kteří se jevíli jako nadpočetní. Dalším celospolečenským problémem, který se začal projevovat již v průběhu války, byl nedostatek jídla. Příčinou deserce rakousko-uherských vojáků v 1. světové válce nebyla jen nechuť bojovat za monarchii, ale v některých případech hlad. Typické jsou pro toto období amnestie. V některých případech (jak je ostatně vidět i zde) mohlo dojít pouze k částečnému zastavení řízení či jeho nezahájení pro konkrétní skutek, v některých případech se trestní řízení muselo zastavit zcela, případně bylo zapotřebí revidovat uložený trest a další nepříznivé následky spojené s odsouzením. Na spisu k výše popsanému případu je mimo jiné vidět uplatňování menšinového práva na úřední styk ve svém jazyce, jakož i důsledné dodržování litery zákona.

---

se zavádějí všeobecné občanské legitimace. Účinnost tohoto vládního nařízení byla stanovena vyhláškou ministra vnitra č. 338/1920 Sb. z. a n.